

ENKELE KRITISCHE OPMERKINGEN BIJ BLOMMAERT'S GENEALOGIE DER GENTSE BURGGRAVEN

DOOR

JAN VAN ES

In zijn, voor de periode, waarin het verscheen, zeer merkwaardig en nu nog terecht geprezen boek : « Les Châtelains de Flandre »¹, verklaart W. Blommaert, op blz. 49 : « ... Dès cette date (6 mai 1187) le fils d'Arnoul de Gand, comte de Guines, appelé Siger, remplace Roger comme châtelain et rétablit de la sorte la succession héréditaire, interrompue pendant plus d'un demi siècle... ».

Wij kunnen niet akkoord gaan met de auteur, noch met Lambert van Ardres², bij wie de eerste zijn gegevens haalt, daar, waar beiden beweren, dat Seger II van Gent de zoon is van Arnulf van Gent, graaf van Guines. Daarenboven komen, in hetzelfde werk, bij de voorgaande bespreking der genealogie van de Gentse burggraven enkele, kleinere vergissingen voor³.

Na de dood van Wenemaar I⁴ (burggraaf van Gent, van 1074 of 1088 tot 1120), volgden hem, als burggraven, zijn beide zonen : Seger I⁵, (1120 tot 1122) en Wenemaar II⁶ (1122 tot 1127 en 1128 tot 1135), de ene na de andere, op⁷.

Toen deze laatste stierf, ging het burggraafschap en de heerlijkheid Bornem over op Hugo d'Encre, de echtgenoot van Alice, dochter van Seger I⁸. Nadat zij haar eerste echtgenoot verloren had, hertrouwde Alice

(1) W. BLOMMAERT « *Les Châtelains de Flandre - Etude d'Histoire constitutionnelle* » in « Universiteit Gent - Werken uitgegeven door de Faculteit van Letteren en Wijsbegeerte », afl. 46, Gent 1915, 8°.

(2) LAMBERT VAN ARDRES « *Historia Comitum Chisnensium* », uitg. J. HELLER in M.G.H. S.S. d. 24 p. 550-642, Hannover 1879, fol. Lees over hem : F.L. GANSHOF « *A propos de la Chronique de Lambert d'Ardres* », in « *Mélanges d'Histoire du Moyen-Age, offerts à Monsieur Ferd. Lot* », p. 206-234, Parijs 1925, -8°. Hier : L. van Ardres : « *Historia...* », p. 584, hst. 48. « *De Procreatione Filiorum Arnoldi Gandavensis* ». Ook A. du Chesne neemt dit over : « *Histoire généalogique des Maisons de Guines, d'Ardres, de Gand et de Coucy...* », Parijs 1631, 4°, boek VIII, p. 300.

(3) Bv. p. 46-47. In ons betoog komen wij daarop terug.

(4) BLOMMAERT, *op. cit.*, p. 45.

(5) Id. p. 46.

(6) Ibid. en p. 47.

(7) Met, voor Wenemaar II, een onderbreking onder Willem Clito, die zoals hij het in andere kasselrijen gedaan had (bv. St. Omaars) Wenemaar door een eigen kandidaat verving, nl. Arnulf.

(8) E. DE MARNEFFE « *Cartulaire de l'Abbaye d'Affligem et des Monastères qui en dépendaient* » in « *Analectes pour servir à l'Histoire ecclésiastique de la Bel-*

met Steppo van Viggensele⁹. Om een niet nader te bepalen reden, werd deze geen burggraaf van Gent, maar hij werd wel Heer van Bornem en voogd van Temse¹⁰.

Alice en Steppo hadden twee zonen, Seger en Boudewijn¹¹. Gedurende de jaren ± 1160-1170 vinden wij talrijke vermeldingen van Steppo en zijn twee zonen terug¹².

gique» IIe Section, afl. 1-5, p. 1-638, Leuven 1894, 1901, 8°. Hier: nr 59, p. 95. In een stuk, daterend van 1139, z. pl., en waarin Hugo en Alice verzaken, mits een bepaalde vergoeding, aan zekere aanspraken op goederen der proostdij van Bornem, luidt het: « Quod quidam miles nobilis nomine Hugo de Inckers, sortitus in conjugium filiam Sigeri Castellani Gandensis nomine Aliciam et per eam Castellum Gandense, et officium et patris ipsius hereditate et allodium venientes Burnehem, conquerebantur... » Seger I had dus wel een kind, in tegenstelling met wat Blommaert beweert, *op. cit.*, p. 46, om zichzelf dan later tegen te spreken, *op. cit.*, p. 47.

(9) DE MARNEFFE, *op. cit.*, p. 147, nr 95. In een oorkonde van 1154, z. pl., waardoor de geestelijken van Bornem, mits de bekrachtiging van gedane schenkingen, aan Steppo een weide, die ze van hem hielden als borg voor de som van 4 mark, terugschonken, lezen we: « Quod dominus Steppo, qui mortuo Hugone de Inckers, uxorem eius Aliciam in conjugium sortitus fuerat... ». Viggensele is een plaats, die, in 1281, gezegd wordt te liggen in de nabijheid van Ruiselede. Cf. A. FAYEN « *Liber Traditionum Sancti Petri Blandiniensis* », in « Cartulaire de la Ville de Gand », deuxième série: « Chartes et Documents » t. I, Gent, 1906, 8°, p. 167, nr 1. Blommaert en Lambert van Ardres beweren dat Margriet, een dochter van Wenemaar II, een edelman, Steppo van Gent genoemd, huwde, *op. cit.*, p. 47, *op. cit.*, 574. Waarschijnlijk weer een vergissing van Lambert, ofwel gaat het over een gelijknamige persoon. Verkeerd is echter de uitleg, die J. Heller bij zijn uitgave geeft, p. 574, n. 8.

(10) Na de dood van Hugo, ging voor jaren de waardigheid van Burggraaf over in de handen van personen, vreemd aan de Gentse burggrafelijke familie. De laatste onder hen, Roger, huwde Margriet, dochter van Arnulf van Gent, en werd aldus verwant met de jongere tak der familie. BLOMMAERT, *op. uit.*, p. 47-49.

Steppo = heer van Bornem, DE MARNEFFE, *op. cit.*, p. 96, nr 59.

Steppo = voogd van Temse, FAYEN, *op. cit.*, nr 179, p. 179-182. Hij regelt, als voogd, het doen en laten van de meier van Temse: p. 180... « cum essem (Steppo) advocatus in Tempseca... ».

(11) DE MARNEFFE, *op. cit.*, p. 100, 101, nrs 63 en 64. Het zijn de oudste vermeldingen van Steppo en zijn familie (1140-1154). Zij zijn bevat in twee oorkonden, die bij elkaar aansluiten. In de eerste, verwittigt Niklaas, bisschop van Kamerijk, graaf Diederik en Iwein van Aalst, dat Steppo beloofd heeft naar het grafelijk hof te komen en er afstand te doen van alle aanspraken op een schapenweide der abdij van Affligem, daarenboven heeft hij verzekerd de bezittingen der abdij te Bornem en elders met rust te laten. In de tweede, bevestigt Diederik het verzaken aan de schapenweide, p. 101 « ... cum uxore sua Alicia... », p. 100. « ... ipse quam uxor - vel filii eius... ».

(12) 1164: Steppo schenkt, samen met Seger en Boudewijn, een stuk grond, grond, gelegen te Herseaux of Herseeuw (Z. Kortrijk) aan St. Pieters. FAYEN, *op. cit.*, p. 175, nr 173.

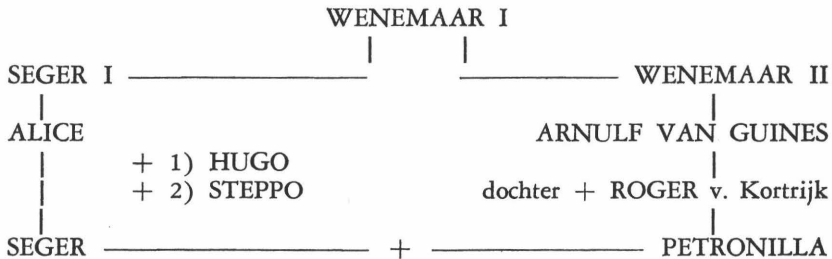
1166: Steppo ondertekent een oorkonde, waarin de rechten van de meier van Oostburg bepaald worden; id. p. 184, nr 180.

1168: Vinden wij de vermelding: « testes... Steppo de Viggensele, Steppo nepos eius ». Id. p. 185, nr 183.

1172: « Steppo de Viggensele recognovit et renovavit... (schenking 1164)... presentibus et annuentibus duobus filiis suis Sigerio et Balduino ». Id., p. 191, nr 189.

Welnu, wij menen, dat trots de bevestiging van Lambert van Ardres¹³ die zich soms vergist, de latere Seger II, burggraaf van Gent, de zoon is van Alice en van Steppo. Hij draagt dezelfde naam, als zijn grootvader, Seger I¹⁴. Niets staafte de bewering van Lambert, die hem doet doorgaan voor de zoon van Arnulf. Waarom zou op het ogenblik, dat de burggrafelijke waardigheid, uit de handen van vreemden, naar de Gentse familie terugkeert, de jongere tak de oudere plots verdringen, vermits klaar en duidelijk uit de bronnen blijkt, dat het burggraafschap aan Alice en haar eerste echtgenoot heeft toebehoord? Daarenboven huwde Seger II, Petronilla, kleindochter van Arnulf van Guines. Hij zou dus met zijn eigen nicht gehuwd zijn?¹⁵

Wij stellen dus de volgende stamboom voor :

1172: Seger ontvangt de eed van de nieuwe meier te Temse... « testes :

Steppe de Artevelde (sic), Sigerus filius ejus », Id., p. 192, nr 189.

Steppe de Artevelde is natuurlijk dezelfde persoon als Steppo van Viggensele, vermits de eerste ook een zoon Boudewijn heeft : 1167 Id., p. 184, nr 181.

In 1171, ondertekent « Siger, filius Steponis » een oorkonde van graaf Filips voor St. Baafs, C. P. SERRURE « *Cartulaire de Saint Bavon à Gand* », Gent z. d. (1836-1640), 4°, p. 57, nr 54.

(13) Cf. over hem, de studie van de heer Prof. F. L. GANSHOF, « *A propos...* ».

(14) Een argument, dat in deze tijden, van belang is.

(15) Dit zou hoogst waarschijnlijk ernstige moeilijkheden met de Kerk veroorzaakt hebben. BLOMMAERT, *op. cit.*, p. 50.